

CRNA GORA
UPRAVA ZA STATISTIKU
IV Proleterske 2, 81000 Podgorica
Tel: +382 (0) 20 230 811
Fax: +382 (0) 20 230 814
E-mail: contact@monstat.org

IZVJEŠTAJ O KVALITETU ZA 2020. GODINU

Promet u trgovini na veliko

Odgovorno lice: Milena Jolić i Jelena Prelević
Odsjek: Odsjek statistike kratkoročnih indikatora

Sadržaj:

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju	2
1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja.....	2
1.2 Pravni osnov.....	2
1.3 Statističke jedinice.....	2
1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja	2
1.4.1 Sektori.....	2
1.4.2 Statistička populacija	2
1.5 Referentna geografska oblast	3
1.6 Koncepti i definicije	3
1.7 Klasifikacije	3
1.8 Frekvencija prikupljanja podataka.....	3
1.9 Dinamika objavljivanja podataka	3
1.10 Metodologija	3
1.11 Bazni period.....	3
1.12 Jedinica mjere	3
1.13 Izvor podataka.....	3
1.14 Metod prikupljanja podataka	3
2. Relevantnost - Korisnici podataka	3
2.1 Potrebe korisnika.....	3
2.2 Zadovoljstvo korisnika.....	4
3. Tačnost i pouzdanost	4
3.1 Tačnost - Opšta ocjena	4
3.2 Uzoračka greška	4
Indikatori uzoračke greške	4
3.3 Neuzoračka greška	4
3.3.1 Greška obuhvata	4
3.3.2 Greška mjerenja	4
3.3.3 Greška neodaziva	4
3.3.4 Greška u obradi podataka	5
3.4 Sezonska prilagođavanja.....	5
3.5 Revizija podataka.....	5
3.5.1 Politika revizije podataka	5
3.5.2 Praksa revizije podataka.....	5
3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka	5
4. Pravovremenost i tačnost objave podataka	5
4.1 Pravovremenost.....	5
4.2 Tačnost objave podataka.....	6
5. Dostupnost i jasnoća	6
5.1 Kalendar objave podataka	6
5.2 Pristup kalendaru objave podataka	6
5.3 Saopštenja	6
5.4 Publikacije	6
5.5 Onlajn baza podataka	6
5.6 Pristup mikropodacima.....	6
5.7 Popunjenost metadate	7
6. Uporedivost	7
6.1 Prostorna uporedivost	7
6.2 Vremenska uporedivost	7

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju

1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja

Cilj istraživanja je ocjena ukupnog prometa u trgovini na veliko prema robnim grupama. Dobijeni podaci se koriste za praćenje obima i dinamike kretanja prometa, analizu efekata mjera trgovinske politike, analizu obima i strukture prometa u trgovini na veliko prema robnim grupama.

1.2 Pravni osnov

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike (Sl.list Crne Gore br. 18/12 i 47/19) definisane su odredbe za prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka. Zakon pruža Upravi za statistiku pravno ovlaštenje da prikuplja i pristupa podacima potrebnim za sprovođenje Programa i Godišnjeg plana. Zakon daje prioritet upotrebi administrativnih podataka, kao i pravo pristupa individualnim podacima koji su rezultat istraživanja ostalih proizvođača zvanične statistike. Kao dopuna zakonskim odredbama, Uprava za statistiku je potpisala više memoranduma o saradnji sa imaocima administrativnih podataka.

1.3 Statističke jedinice

Jedinice statističkog posmatranja za koje se proizvode podaci su preduzeća koja su u Statističkom biznis registru razvrstana u oblasti 46 KD 2010 (trgovina na veliko).

1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja

1.4.1 Sektori

Jedinice posmatranja su sva preduzeća (privredna društva) čija je osnovna djelatnost trgovina na veliko i koja su u Statističkom biznis registru razvrstana u oblasti 46 KD 2010. Iz obuhvata su isključena preduzeća koja imaju promet= 0. Klasifikacija preduzeća se vrši prema veličini prometa:

- klasa 1: 0 – 24 999 EUR
- klasa 2: 25 000 – 199 999 EUR
- klasa 3: 200 000 – 999 999 EUR
- klasa 4: 1 000 000 – 4 999 999 EUR
- klasa 5: više od 5 000 000 EUR

1.4.2 Statistička populacija

Okvir za uzorak formiran je na osnovu podataka iz Biznis registra Uprave za statistiku Crne Gore a obuhvata sva aktivna preduzeća (privredna društva) iz oblasti trgovine (oblast 46 KD 2010). Iz okvira su isključena preduzeća koja imaju promet = 0. Klase su određene prema veličini prometa preduzeća:

- klasa1: 0 – 24 999 EUR
- klasa2: 25 000 – 199 999 EUR
- klasa3: 200 000 – 999 999 EUR
- klasa4: 1 000 000 – 4 999 999 EUR
- klasa5: više od 5 000 000 EUR

U uzorak su uključena sva preduzeća iz klase 4 i 5 a ostatak je utvrđen metodom slučajnog uzorka. Grupe su određene prema grupi djelatnosti preduzeća:

GRUPA	KD_NACE_Rev2
1	461
2	462
3	463
4	464
5	465
6	466
7	467
8	469

1.5 Referentna geografska oblast

Podaci se odnose na čitavu teritoriju Crne Gore.

1.6 Koncepti i definicije

Indeksi prometa u trgovini na veliko pokazuju dinamiku vrijednosti prometa u trgovini na veliko na teritoriji Crne Gore. Trgovina na veliko - Obuhvata djelatnosti iz oblasti 46 KD NACE Rev2. Pod trgovinom na veliko podrazumijeva se prodaja nove ili korišćene robe, bez prerade, radi dalje prodaje ili prerade, kao i prodaja robe velikim potrošačima za sopstvenu potrošnju.

1.7 Klasifikacije

KD 2010 i COICOP

1.8 Frekvencija prikupljanja podataka

Godišnje.

1.9 Dinamika objavljivanja podataka

Godišnje .

1.10 Metodologija

Metodologija godišnjeg istraživanja trgovine na veliko dostupna je na sajtu: [Metodologija](#)

1.11 Bazni period

Za baznu godinu se uzima prethodna godina.

1.12 Jedinica mjere

Promet - u eurima

Promjene u odnosu na prethodne periode – indeksi.

1.13 Izvor podataka

Podaci se prikupljaju na osnovu uzorka izvještajnih jedinica koje su registrovane u Statističkom biznis registru u oblasti 46 Klasifikacije djelatnosti 2010. Preduzeća popunjavaju podatke na osnovu knjigovodstvene evidencije.

1.14 Metod prikupljanja podataka

Podaci se prikupljaju upitnikom (poštom, mailom ili faksom).

2. Relevantnost - Korisnici podataka

2.1 Potrebe korisnika

Nacionalni korisnici:

- Ministarstva i drugi organi javne uprave
- Lokalne samouprave i drugi organi lokalne uprave
- Centralna banka
- nevladine organizacije
- studenti
- istraživači
- mediji.

2.2 Zadovoljstvo korisnika

Uprava za statistiku je usvojila Strategiju upravljanja kvalitetom, Vodič za implementaciju Strategije upravljanja kvalitetom, kao i Implementacioni plan za sprovođenje politike kvaliteta. U cilju mjerenja stepena do kojeg ispunjava svoje obaveze prema korisnicima i u sklopu nove politike kvaliteta, Uprava za statistiku je sprovela istraživanje o zadovoljstvu korisnika. Prikupljanje podataka realizovano je putem web ankete, u periodu od 6. marta do 27. aprila 2020. godine. Rezultati istraživanja dostupni su na web stranici Uprave za statistiku, link: [Izveštaj o zadovoljstvu korisnika](#)

3. Tačnost i pouzdanost

3.1 Tačnost - Opšta ocjena

Istraživanje trgovine na veliko se radi na bazi uzorka i podaci se dobijaju izvještajnom metodom pa su podložni uobičajenim vrstama greške u vezi sa tehnikom uzorkovanja, neuzorkovanim greškama, greškama prilikom obrade i neodgovora.

3.2 Uzoračka greška

Godišnje istraživanje trgovine na veliko se radi na bazi uzorka pa je logično da postoji greška prilikom nasumičnog uzorkovanja. Koeficijent varijacije je relativna mjera tačnosti ocjene podataka. Pored ove mjere računa se i donja i gornja granica intervala povjerenja.

Indikatori uzoračke greške

Uzoračka greška se redovno računa za indekse prometa u oblasti 46. Uzoračka greška ukupnog indeksa prometa za oblast 46 (trgovina na veliko) je u principu mala i u prosjeku je iznosila 1,8 u toku 2020. godine.

3.3 Neuzoračka greška

Ne-uzoračke greške se vežu za ostale greške koje nisu vezane za uzorak. U ne-uzoračke greške spadaju: greška obuhvata, greška mjerenja, greška odaziva i greška obrade.

3.3.1 Greška obuhvata

Greška obuhvata je razlika između populacije u okviru i ciljne populacije. U greške obuhvata spadaju: prekomjerni i nedovoljni obuhvat.

Indikator greške obuhvata

Prekomjerni obuhvat se javlja u slučaju kada preduzeće registrovano u oblasti 46 (oblast koja je predmet posmatranja) dostavi informaciju da se bavi nekom drugom djelatnošću, a ne trgovinom na veliko, što znači da nije trebalo da se nađe u okviru za izbor uzorka. Samo 1,2% jedinica u uzorku u 2020. godini je definisano kao prekomjerni obuhvat, što nema uticaja na finalni rezultat. Nedovoljni obuhvat može izazvati potcjenjivanje, jer jedinice koje su ostale van okvira mogu da utiču na krajnji rezultat. Iz tog razloga pravi se procjena uticaja jedinica koje nisu sadržane u obuhvatu. U nedovoljan obuhvat spadaju jedinice koje se bave trgovinom na malo, a registrovane su u drugoj djelatnosti, kao i ona preduzeća koja se registruju u toku posmatrane godine, a van su okvira za formiranje uzorka. Učešće nedovoljnog obuhvata u 2020. godini je bilo 7,2%.

3.3.2 Greška mjerenja

Greške mjerenja su greške koje se javljaju u toku prikupljanja podataka i uzrokuju razlike između evidentirane i stvarne vrijednosti varijable. Posrednom analizom, na osnovu rezultata unosa, vrši se ispravka. Svake godine se od izvještajnih jedinica traže iste varijable, što olakšava popunjavanje upitnika.

3.3.3 Greška neodaziva

Greške neodaziva se javljaju kada nedostaju odgovori na jedno ili na sva pitanja upitnika. U greške neodaziva spadaju: Greške neodaziva na nivou polja, Greške neodaziva na nivou jedinice posmatranja.

Stopa neodaziva jedinica

Stopa neodaziva jedinice se izračunava kao odnos broja izvještajnih jedinica koje nijesu odgovorile na upitnik i ukupnog broja prihvatljivih izvještajnih jedinica u uzorku. U godišnjem istraživanju trgovine na veliko, stopa neodaziva jedinica je u 2020. godini iznosila oko 43,0%.

Stopa neodaziva za temu

Stopa neodaziva na nivou polja predstavlja odnos anketiranih jedinica koje nisu odgovorile na dato pitanje i ukupnog broja anketiranih jedinica. U godišnjem istraživanju trgovine na veliko, stopa na nivou polja je u 2020. godini u prosjeku iznosila oko 7,4%.

3.3.4 Greška u obradi podataka

Prikupljeni podaci prolaze kroz niz procesa prije konačne ocjene, a to su: šifriranje, unos, editovanje, imputacije, ponderisanje, tabeliranje itd. Greške napravljene u ovim fazama nazivaju se greškama obrade.

Stopa imputacije

Prosječna stopa imputacije na nivou polja je u 2020. godini iznosila 8,2%, dok je prosječna stopa imputacije na nivou upitnika iznosila 5,3%.

3.4 Sezonska prilagođavanja

Nije dostupno.

3.5 Revizija podataka

3.5.1 Politika revizije podataka

Uprava za statistiku je usvojila politiku revizije i ista je dostupna na web sajtu: [Politika revizije](#)

3.5.2 Praksa revizije podataka

U godišnjem istraživanju trgovine na veliko se koriste redovne revizije. Velike i neplanirane revizije se koriste samo u posebnim slučajevima definisanim politikom revizije.

3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka

Nije dostupno.

4. Pravovremenost i tačnost objave podataka

4.1 Pravovremenost

Prvi rezultati se objavljuju 6 mjeseci nakon završetka referentne godine. Upitnici se šalju izvještajnim jedinicama na početku godine. Rok za dostavu podataka je 10. maj tekuće godine za prethodnu.

Vremenski jaz objave preliminarnih podataka

Indikator pravovremenosti objave preliminarnih podataka predstavlja vrijeme između datuma poslednjeg dana referentnog perioda i datuma objave prvih podataka. On se može prikazati formulom:

$$T1 = d_{\text{fst}} - d_{\text{ref}},$$

$$T1 = 6 \text{ mjeseci i } 20 \text{ dana}$$

d_{fst} - datum izlaska prvih rezultata; d_{ref} - poslednji dan (datum) referentnog perioda.

Rokovi za objavljivanje podataka istraživanja trgovine na veliko u toku 2020. godine su ispunjeni u skladu sa Kalendarom objavljivanja statističkih podataka.

Vremenski jaz objave konačnih podataka

Indikator pravovremenosti objave konačnih podataka predstavlja vrijeme između datuma poslednjeg dana referentnog perioda i datuma objave konačnih podataka. Podaci trgovine na veliko se objavljuju 200 dana nakon završetka referentnog perioda u skladu sa Kalendarom objavljivanja podataka. Konačni podaci se

objavljaju 10 mjeseci nakon završetka referentnog perioda. Vremenski jaz objave konačnih podataka je 10 mjeseci.

4.2 Tačnost objave podataka

Indikator tačnosti predstavlja vremensku razliku između stvarne objave podataka i planirane objave podataka. $P3 = \text{dact} - \text{dsch}$ Što se tiče istraživanja trgovine na veliko, tačnost= 0, što znači da su podaci objavljeni u skladu sa Kalendarom objave podataka.

5. Dostupnost i jasnoća

5.1 Kalendar objave podataka

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl.list Crne Gore" br. 18/12 i 47/19) se propisuje da proizvođači zvanične statistike pripremaju, ažuriraju i objavljuju Kalendar objavljivanja statističkih podataka. Objavljuje se na internet stranici Uprave za statistiku najkasnije do 20. decembra za narednu godinu, za sve proizvođače zvanične statistike koji uključuje datume objavljivanja statističkih podataka. Svaka promjena u datumu objavljivanja u Kalendaru objavljuje se unaprijed u skladu sa Procedurom o neplaniranim revizijama.

5.2 Pristup kalendaru objave podataka

[Kalendar objavljivanja statističkih podataka](#)

5.3 Saopštenja

Godišnje saopštenje trgovine na veliko je dostupno na web sajtu: [Saopštenja](#)

5.4 Publikacije

Uprava za statistiku objavljuje sljedeće redovne publikacije:

1. Mjesečni statistički pregled
2. Statistički Godišnjak
3. Crna Gora u brojkama

Pored navedenih redovnih, Uprava za statistiku objavljuje i vanredne publikacije. Neke od najznačajnijih vanrednih publikacija su sledeće:

1. Žene i muškarci u Crnoj Gori
2. Djeca u Crnoj Gori
3. Najčešće korišćeni statistički podaci

Sve publikacije koje objavljuje Zavod za statistiku dostupne su na sledećem linku: [Publikacije](#)

5.5 Onlajn baza podataka

Podaci godišnjeg istraživanja trgovine na veliko su dostupni na sajtu: [Baza podataka](#)

5.6 Pristup mikropodacima

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl.list Crne Gore" br. 18/12 i 47/19) regulisana su pravila pod kojim spoljni korisnici mogu dobiti pristup individualnim podacima za potrebe istraživanja. Članom 58 definisane su vrste naučnih i istraživačkih organizacija koje mogu dobiti takve podatke. Davanje individualnih podataka bez identifikatora moguće je isključivo na pisani zahtjev naučno-istraživačkih ustanova, u svrhu obavljanja naučnoistraživačke djelatnosti, kao i međunarodnih statističkih organizacija i proizvođača statistike iz drugih država. Istraživački subjekt potpisuje Ugovor sa Upravom za statistiku, kao i Izjavu o poštovanju principa povjerljivosti. Proizvođači zvanične statistike vode posebnu evidenciju o korisnicima i o svrsi za koju su statistički podaci dati na korišćenje.

5.7 Popunjenost metadate

Stopa popunjenosti metadate predstavlja odnos broja popunjenih metadata podataka u odnosu na ukupan broj prihvatljivih metadata polja. Za godišnje istraživanje trgovine na veliko stopa popunjenosti metadata podataka iznosi 100%.

6. Uporedivost

6.1 Prostorna uporedivost

Nisu dostupni podaci po geografskom području jer se podaci trgovine odnose na čitavu teritoriju Crne Gore i za nacionalne potrebe.

6.2 Vremenska uporedivost

Podaci trgovine na veliko su od 1955. godine objavljeni na godišnjem nivou (obrađeni od strane Federalnog zavoda za statistiku Jugoslavije). Do 2006. godine u okviru za uzorak su se nalazila sva preduzeća koja se bave trgovinom na veliko, bez obzira u kojoj djelatnosti su registrovana. Od 2006. godine podaci se obračunavaju po novoj metodologiji i u okvir za uzorak se nalaze samo preduzeća koja su registrovana u oblasti 46 KD 2010 (trgovina na veliko). Uporedivi podaci su raspoloživi od 2006. godine do danas.

Indikator za uporedivost u vremenu

Dužina uporedivih vremenskih serija se izračunava sledećom formulom: $CC1 = Jlast - Jfirst + 1$

Jlast - broj poslednjeg referentnog perioda objavljene statistike,

Jfirst - broj prvog referentnog perioda uporedive statistike.

Prema navedenoj formuli, dužina uporedive vremenske serije za istraživanje trgovine na veliko je 15 godina. Podaci o trgovini na veliko dostupni su na sajtu MONSTAT-a, u dijelu [Data](#) i uporedivi su tokom vremena.